בית משפט השלום בירושלים

ת"א 39999-11-20 (ת"א 28936-06-16)

בפני כבוד השופט אלעזר נחלון

תובעת **פלונית**

נגד

נתבעים **1. סאמר דבש**
2. הפניקס חברה לביטוח בע"מ

בשם התובעת: עו"ד מוחמד ח'לאילה

בשם נתבעת 2: עו"ד עמיחי טרוזמן; עו"ד ביאטה חודיאק

פסק דין

א. כללי

1. התובעת היא קטינה כבת ארבע עשרה. בשנת 2015, בהיותה כבת שבע וחצי שנים, נפגעה התובעת בתאונת דרכים מרכב שבו נהג נתבע 1. נתבעת 2 (להלן: הנתבעת) ביטחה את הרכב הפוגע בפוליסה שהוצאה מכוח פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

2. מספר חודשים לאחר התאונה הגישה התובעת נגד הנתבעים תובענה מכוח חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: החוק). במסגרת אותה תובענה ניתן נגד נתבע 1 פסק דין בהעדר הגנה, שבו הוא חויב למעשה לפצות את התובעת בהתאם לתוצאת ההליך נגד הנתבעת (ת"א 28936-06-16, פסק דין מיום 16.3.17). מאז נוהל ההליך נגד הנתבעת לבדה.

3. בשנת 2019 הופסקה התובענה, נוכח חוות דעת המומחה בתחום הנפשי, אשר סבר כי באותו שלב טרם בשלו התנאים לקבוע אם התובעת סובלת מנכות קבועה בתחום זה (ת"א 28936-06-16, פסק דין מיום 22.10.19). בהתאם להמלצת המומחה עברה התובעת טיפולים שונים, ולאחר השלמתם שבה והגישה את התובענה שכאן.

4. אין מחלוקת בין הצדדים כי מכוח החוק חייבת הנתבעת לפצות את התובעת בגין נזקי התאונה (ראו עמוד 1 לפרוטוקול מיום 15.12.21, שורה 9). המחלוקת היא בשאלות הנוגעות לגובה הנזק, ולשאלות אלה יתייחס פסק הדין שלהלן.

5. במסגרת הדיון מיום 21.3.22 העידו התובעת והוריה. הצדדים סיכמו את טענותיהם, ויש אפוא להכריע במחלוקות.

ב. הנכות הרפואית והפגיעה התפקודית

ב(1) <u>הנכות הרפואית</u>

6. על מנת לאמוד את שיעור הנכות הרפואית שנגרמה לתובעת עקב התאונה, מונו שני מומחים רפואיים.

המומחה בתחום האורתופדי ד"ר ולדימיר גולדמן ציין בחוות דעתו כי בעקבות התאונה סבלה התובעת משבר בקרסולה הימני ורגלה הושמה בגבס. המומחה קבע כי התובעת סבלה מנכויות זמניות בשיעור של 100% למשך חודש ובשיעור של 50% למשך חודש נוסף, וכי מאז היא סובלת מנכות קבועה בשיעור של 5% לפי מחצית מן הנכות שבסעיף 35(1)(ב) לתוספת לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1956 (להלן: תקנות קביעת דרגת נכות). לדברי המומחה, ממצאים גופניים והדמייתיים מלמדים כי התובעת סובלת מפציעה כרונית בקרסולה, ופציעה זו גורמת ל"מגבלה תפקודית ששייכת לתאונה הנדונה", כלשונו, אשר יש לה השפעה מסוימת על כושר הפעולה (חוות הדעת הוגשה ביום 21.11.2017).

המומחה בתחום הנפשי פרופ' יואב כהן קבע כי בעקבות התאונה סבלה התובעת מנכות זמנית במישור הנפשי בשיעור של 20% למשך שנה וחצי (היינו עד ליום 20.4.17), ולאחר מכן מנכות זמנית בשיעור של 10% עד ליום 1.12.20, היינו למשך למעלה משלוש וחצי שנים. נכויות אלה, כך קבע המומחה, נובעות מהפרעת דחק בתר-חבלתית (PTSD) ונקבעו על פי סעיף 34(ב) לתוספת לתקנות קביעת דרגת נכות. בחוות דעת משלימה, שניתנה כאמור לאחר שהתובעת השלימה טיפולים שעליהם המליץ המומחה, קבע המומחה כי "חל שפור חלקי במצבה של התובעת... עוצמת הסימפטומים של PTSD שככה, והשפעתם על התפקוד פחתה". עם זאת, המומחה ציין כי "נותרו [לתובעת] סימפטומים שאריים של הזכרות מרובה באירוע, ומעט חרדה ועוררות", והוסיף כי "אילו פוגעים בתפקוד שלה בצורה קלה" (עמוד 5 לחוות הדעת המשלימה

שהוגשה ביום 21.3.21). המומחה קבע כי נוכח חלוף הזמן ומיצוי הטיפולים לא צפוי לחול שינוי נוסף במצבה של התובעת, ואת נכותה הקבועה במישור הנפשי העריך בשיעור של 5% על פי סעיף 34(ב) הנזכר.

7. הצדדים לא ביקשו לחקור מי מן המומחים, אולם למרות זאת העלתה הנתבעת טענות בנוגע למסקנותיהם.

כך, הנתבעת טענה בתמצית כי הממצא של המומחה בתחום האורתופדי לא הצדיק קביעת נכות בתחום זה. אלא שלטעמי המומחה נימק היטב את חוות דעתו, ומשבחרה הנתבעת שלא לחוקרו אין כל עילה לסטות ממנה.

הנתבעת גם טענה כי לא היה מקום לקבוע נכות בתחום הנפשי, שכן התובעת לא הציגה למומחה תעודות סיום של כיתות ו-ז, אשר לשיטתה יכולות היו להראות את השיפור במצבה. אלא שהתובעת הציגה תעודות של כיתות א-ה, ובכל מקרה המומחה נתן דעתו להעדרן של תעודות לכיתות ו-ז וכן לשיפור המסוים במצבה של התובעת (אשר עלה גם מעדותה ומעדות הוריה). למרות זאת קבע המומחה את שקבע. גם כאן, משבחרה הנתבעת שלא לחקור את המומחה, לא הוצג טעם לסטייה ממסקנות חוות דעתו.

8. יש אפוא לקבוע כי נכותה הרפואית הקבועה של התובעת עומדת על שיעור משוקלל של 9.75%. נכות זו מורכבת מנכות בשיעור של 5% בגין פגיעה בקרסול הימני ומנכות בשיעור של 5% בגין המצב הנפשי, הכל בהתאם למסקנות מומחי בית המשפט. נכויותיה הרפואיות הזמניות של התובעת היו אף הן כמפורט בחוות דעת המומחים.

ב(2) <u>הפגיעה התפקודית</u>

9. מהו שיעור פגיעתה התפקודית של התובעת כתוצאה מנכותה הרפואית? (לאבחנה בין מונחים אלה ראו, למשל, **ע"א** 2577/14 פלוני נ' המאגר הישראלי לביטוחי רכב בע"מ, פיסקה 6 **ובהפניות שם** (11.1.2015); **רע"א** 8532/11 כהן נ' קרקובסקי, פיסקה 7 (25.3.2012); **ע"א** 3049/93 גירוגיסיאן נ' רמזי **פ"ד נב**(3) 792, 799 (1995)).

10. **ברע"א** 6572/21 המאגר הישראלי לביטוחי רכב (הפול) נ' פלוני (20.10.2021) **עמדה** כבוד השופטת י' וילנר על קיומה של "הנחת עבודה, הניתנת לסתירה, שלפיה שיעור הנכות

הרפואית אצל הניזוק הקטין משקף את שיעור הנכות התפקודית..." (פיסקה 7 וראו האסמכתאות שם). האם במקרה שכאן יש הצדקה לסטות מ"הנחת עבודה" זו? איני סבור כך.

הנתבעת טענה כי הנכויות שנקבעו לתובעת אינן בעלות השלכה תפקודית ממשית, אולם בניגוד לטענה זו, כל אחד מן המומחים ציין מפורשות בחוות דעתו כי הנכות הקבועה שמצא אצל התובעת היא בעלת השלכה תפקודית (ראו הציטוטים בפיסקה 6 לעיל). כך גם מסתבר נוכח מהותה של הנכות בתחום האורתופדי, וכן נוכח ניסוחו של סעיף 34(ב) לתקנות קביעת דרגת נכות, שמכוחו נקבעה נכותה של התובעת בתחום הנפשי, אשר מתייחס מפורשות לפגיעת הנכות בתפקוד. השלכתה התפקודית של הנכות בתחום האורתופדי נתמכת גם בעדותה של התובעת (ראו עמוד 7 לפרוטוקול שורות 12-19).

המסקנה בדבר השלכתן התפקודית של הנכויות מתחזקת נוכח הצטרפותן זו לזו. אמנם, כל אחת מן הנכויות אינה בשיעור גבוה יחסית, והן גם בתחומים שונים, אולם בסופו של יום הנכות הכוללת של התובעת היא בשיעור כמעט כפול משיעור כל אחת מהן בפני עצמה.

11. סבורני אפוא כי לא קמה עילה לסטות מ"הנחת העבודה" הנזכרת בדבר השיוויון שבין שיעור הנכות הרפואית שממנה סובלת התובעת ובין שיעור פגיעתה התפקודית. על כן גם שיעור פגיעתה התפקודית של התובעת יועמד על 9.75%.

ג. ראשי הנזק השונים

12. נתוני הרקע הרלוונטיים לחישוב נזקי התובעת הם אלה: התובעת ילידת 27.5.08; התאונה התרחשה ביום 21.10.15; ושיעורי הנכות הרפואית והפגיעה התפקודית הקבועה הם כאמור 9.75%. הסכומים שלהלן עוגלו לשקל השלם הקרוב.

ג(1) <u>נזק שאינו ממוני</u>

13. פסיקת הפיצוי בראש נזק זה היא בהתאם לתקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חישוב פיצויים בשל נזק שאינו נזק ממון), התשל"ו-1976, וזאת על פי שיעור הנכות הרפואית, גילה של התובעת, ימי אשפוזה, ומועד התאונה. על יסוד הנתונים הנזכרים, זכאית התובעת לפיצוי בסך של **<u>19,240</u>** ₪ נכון להיום (הוסכם כי לצורך חישוב זה יש למנות יום אשפוז אחד, ראו עמוד 8 לפרוטוקול שורה 9).

ג(2) <u>גריעה מכושר ההשתכרות והפסדי שכר לעתיד</u>

14. עמדתי לעיל על קיומה של "הנחת עבודה" ביחס לקטינים, בדבר שוויון בין הנכות הרפואית ובין הפגיעה התפקודית. חלק נוסף של "הנחת עבודה" זו הוא השוויון שבין הפגיעה התפקודית ובין שיעור הגריעה מכושר ההשתכרות (לאבחנה בין המונחים ראו ההפניות שבפיסקה 9 לעיל; להנחת העבודה בדבר השוויון ביניהם אצל קטינים ראו למשל רע"א 6572/21 הנזכר וכן ע"א 6601/07 אבו סרחאן נ' כלל חברה לביטוח בע"מ, פיסקה 10 (23.8.2010)).

15. הנתבעת טוענת כי במקרה שכאן יש לסטות מאותה "הנחת עבודה", בשל שיעורה הנמוך של הנכות. בעניין זה מפנה הנתבעת אל שתי החלטות של בית המשפט העליון, ברע"א 3362/21 וברע"א 7798/18. אלא שבהחלטה הראשונה כלל לא מדובר היה בקטינה, אלא במי שנפגעה בתאונה בהיותה כבת 21.5 שנים, וממילא מעיקרא לא הייתה תחולה ל"הנחת העבודה" הנזכרת (ולגבי האבחנה בין קטינים לבגירים בנוגע לאותה "הנחת עבודה" ראו גם רע"א 6572/21 הנזכר). אשר להחלטה השנייה, הרי שבאותו מקרה מדובר היה בתובעת שסבלה מנכות אורתופדית בשיעור של 5% בלבד, כאשר "לא הוכח כי לנכות הרפואית הייתה השפעה על תפקודה" (שם, פיסקה 2). בניגוד לכך, במקרה שכאן הנכות בתחום האורתופדי אינה עומדת לבדה, והיא חלק מנכות כוללת בשיעור של 9.75%. כמו כן במקרה שכאן המומחה בתחום האורתופדי עצמו עמד על ההשלכה התפקודית של הנכות שקבע. בנסיבות אלה, לא הוצגה לטעמי הצדקה מספקת לסטייה מאותה "הנחת עבודה" בעניינם של קטינים, וגם את שיעור הפגיעה בכושר השתכרותה של התובעת יש להעמיד על 9.75%.

16. אשר לבסיס השכר, הרי שכבר נקבע כי לגבי קטין חלה חזקה שבסיס שכרו עומד על שיעור השכר הממוצע במשק, ולא הוצג כל טעם לסטות מכך בעניינה של התובעת (ראו ע"א 6601/07 הנזכר, פיסקה 8 ובאסמכתאות שם). הצדדים הסכימו כי נכון להיום עומד גובה השכר הממוצע שיש להביאו בחשבון על סך של 10,595 ₪ לפני ניכויי מס הכנסה (ראו הסכמת הצדדים

בעמוד 8 לפרוטוקול שורות 9-10).[1] לאחר ניכוי מס כאמור, ועל יסוד מצבה האישי הנוכחי של התובעת, עומד השכר על סך של 10,120 ₪.

17. סכום הפסדי השכר לעתיד שיש לפסוק לתובעת עומד, אפוא, על סך של **269,896** ₪ נכון להיום (10,120 ₪ (בסיס שכר)*0.0975 (שיעור הגריעה)*307.8609 (מקדם ההיוון עד גיל פרישה 67)*0.8885 (מקדם "היוון כפול", מגיל 18 להיום)).

ג(3) <u>הפסדי הפרשות לביטוח פנסיוני</u>

18. בהתאם לדין, להפסדי השכר העתידיים יש להוסיף הפסדי הפרשות לביטוח פנסיוני בשיעור של 12.5% (ראו: ת"א (מחוזי חיפה) 16951-04-10 ע.מ.מ. נ' ע.מ.ר (31.12.2013), שאושר בע"א 1103/14 פלוני נ' פלוני (15.4.2015); ראו גם: ע"א 7548/13 דיווי נ' תורגמן (27.1.2014)). לפיכך, עבור הפסדי ההפרשות לביטוח פנסיוני יש להוסיף סך של **33,737** ₪.

ג(4) <u>עזרת הזולת לעבר ולעתיד</u>

19. התובעת סבלה מנכויות ממשיות במשך כחודשיים לאחר התאונה, כאשר במהלך חלק מתקופה זו הייתה רגלה נתונה בגבס. לאחר מכן סבלה התובעת מנכות נפשית זמנית למשך מספר שנים. הדעת נותנת כי במהלך תקופה זו, ובייחוד בחודשים הסמוכים לתאונה, נזקקה התובעת לעזרה מוגברת. עם זאת, לא נטען כי בפועל הוצאו הוצאות עבור עזרה כזו, ויש לזכור כי התובעת הייתה קטינה צעירה בעת התרחשות התאונה, כך שממילא היא נזקקה לעזרה של מי מהוריה. בנסיבות אלה, סבורני כי עבור עזרת הזולת בעבר יש לפצות את התובעת על דרך האומדן בסך של 2,000 ₪ נכון להיום.

20. עבור העתיד, בשים לב לשיעור המגבלה התפקודית ולמהותה, יש לפצות את התובעת על דרך האומדן בסך של 6,000 ₪ נכון להיום.

21. בסך הכל עבור עזרת הזולת יש אפוא לפצות את התובעת בסכום של **8,000** ₪.

---

[1] לפסיקה בעניין זה ראו למשל: ת"א (מחוזי י-ם) 44047-02-17 פלוני נ' חלילי, פיסקה 65 (9.3.2022); ת"א (מחוזי מרכז) 8276-01-19 עזבון פלונית נ' טרם טיפול רפואי מיידי (טר"מ) בע"מ, פיסקה 85 (4.1.2022); ת"א (מחוזי י-ם) 45076-07-15 עיזבון גרוס נ' ברקן, פיסקה 107 (24.12.2021).

ג(5) <u>הוצאות נוספות</u>

22. התובעת לא הגישה תיעוד בנוגע להוצאות נוספות שהוצאו עבורה (ולמעשה כלל לא צירפה מסמכים כלשהם לתמיכה בטענותיה, ובעניין זה ראו את ההחלטות מיום 12.9.21 ומיום 11.10.21).

23. מעבר לכך, לעניין הוצאות רפואיות יש לזכור כי הנתבעים אינם חבים בפיצוי עבור שירותים רפואיים שלהם זכאית התובעת מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (ראו סעיף 2(ב1)(1) לחוק). שירותים רפואיים אחרים לא הוכח כאמור שהתובעת קיבלה או שהיא תידרש לקבל בעתיד, וממילא אין צורך לפצותה בגינם.

24. הורי התובעת טענו כי אביה נדרש ללוותה לבדיקות ולטיפולים רבים, ובשל כך נגרמו לו הפסדי שכר (ראו סעיף 10 לתצהירי הורי התובעת).

אכן, מחוות הדעת עולה כי בעקבות התאונה נדרשה התובעת לבקר למעלה מחמישים פעמים במקומות שונים בירושלים לשם קבלת שירותים רפואיים וטיפוליים.[2] עם זאת, הטענה בדבר הפסדי שכר לא גובתה בתיעוד כלשהו לגבי שכרו של האב או לגבי הפסדיו. אבי התובעת אף העיד כי הוא לא יודע לומר מה ההפסדים שנגרמו לו לטענתו (ראו עמוד 3 לפרוטוקול שורות 22-23). כמו כן מעדות הורי התובעת עלה כי לא הייתה מניעה להגיש תיעוד לתמיכה בטענתם (ראו שם שורות 24-26 וכן עמוד 6 לפרוטוקול שורות 17-18). בנסיבות אלה, איני סבור שיש לפסוק הפסדי שכר לאב בגין ליווי התובעת לטיפולים ולבדיקות.

מנגד, הדעת נותנת שהתובעת לא יכולה הייתה להתייצב לבדיקות ולטיפולים לבדה, והאב אף העיד כי הוא הסיעה לבדיקות ולטיפולים ברכבו (למעט פעם אחת שבה לקחו השניים מונית, הגם שתיעוד מתאים לא הוצג, ראו עמוד 5 לפרוטוקול שורות 1-5). בנסיבות אלה, בשים לב לעלויות הנסיעה והחניה המשוערות עבור הטיפולים, וכן לאובדן זמנו של האב, סבורני כי יש

[2] ראו עמודים 1-2 לחוות הדעת בתחום האורתופדי, המונה עשרה ביקורים כאמור; עמודים 3-4 לחוות הדעת בתחום הנפשי מיום 21.1.19 ועמוד 3 לחוות הדעת מיום 21.3.21, שמהם עולה כי התובעת ביקרה אצל רופא בתחום הנפשי עשר פעמים; וכן עמוד 3 שם שממנו עולה כי התובעת הגיעה לכשלושים ושלושה מפגשים פסיכותרפיים.

לפסוק פיצוי בגין ההוצאות הנלוות לטיפולים ולבדיקות, על דרך האומדן, בסך של **5,000** ₪ נכון להיום.

25. התובעת עתרה לפיצוי בגין הוצאות ניידות מוגברות בעתיד, אולם נוכח שיעור הנכות הרפואית שממנה היא סובלת והשלכותיה הצפויות איני סבור שיש הצדקה לפסוק סכום נוסף מעבר לזה שנפסק עבור עזרת הזולת לעתיד.

26. כמו כן נטען כי בעקבות התאונה נאלצה משפחת התובעת לעבור לדירות שכורות המצויות קרוב יותר לבית ספרה, ורמת המגורים בדירות אלה הייתה ירודה יחסית לדירה השכורה שבה התגוררה המשפחה בעת התאונה (ראו סעיף 12 לתצהיר אבי התובעת, סעיף 16 לתצהיר אמה, וסעיף 15 לתצהיר התובעת). עם זאת לא הוצג תיעוד כלשהו התומך במעברי הדירה, בהשלכותיהם הכלכליות ככל שהיו, ובהשלכותיהם על איכות חיי התובעת ומשפחתה (ראו עמוד 4 לפרוטוקול שורות 10-12 ועמוד 6 שורות 19-20). כמו כן לא נטען שהמעברים נעשו על יסוד המלצה רפואית כלשהי (שם שורות 13-14). בנסיבות אלה, ונוכח שיעור הנכות בתחום האורתופדי, איני סבור שיש לפסוק פיצוי בגין מעברים אלה. זאת גם בהתעלם מן השאלה האם הירידה ברמת המגורים משקפת נזק שאינו ממוני אשר לא ניתן לפסקו במסגרת תביעה מכוח החוק.

ג(6) <u>סכומי הפיצוי הכוללים</u>

27. מן המקובץ עולה אפוא כי הפיצויים בגין נזקי התובעת כתוצאה מן התאונה עומדים על הסכומים שלהלן:

ראש הנזק	פיסקה	סכום הפיצוי נכון להיום
נזק בלתי ממוני	13	₪ 19,240
הפסדי שכר לעתיד	17	₪ 269,896
הפסדי ההפרשות לביטוח פנסיוני לעתיד	18	₪ 33,737
עזרה לעבר ולעתיד	21	₪ 8,000
הוצאות נוספות	24	₪ 5,000
סך כל נזקי התובעת מכוח החוק		**₪ 335,873**

ד. סיכום

28. הגעתי, אפוא, למסקנה כי הנתבעים חייבים לפצות את התובעת בסכום של **335,873** ₪.

29. לסכום זה יתוספו הוצאות משפט בגובה סכומי האגרה ששילמה התובעת בשני ההליכים; סך של 1,200 ₪ בגין התייצבות התובעת והוריה לדיונים; וכן שכר טרחת עורך דין בהתאם להוראות הדין.

30. הסכום, למעט הפיצוי עבור הוצאות שבפיסקה 24 לעיל ולמעט הוצאות המשפט ושכר הטרחה, יופקד בחשבון בנק על שם התובעת ויושקע בהתאם לתקנה 2 לתקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), התש"ס-2000. הסכום או חלקו לא יועבר לידי איש בטרם תגיע התובעת לבגרות, אלא אם כן תינתן החלטה אחרת על ידי בית משפט מוסמך. בא כוח התובעת יוודא כי הוראות אלה תקויימנה.

31. על פניו, לא אמורה להיות מניעה לפרסם את פסק הדין בנוסחו זה, אשר אינו כולל פרטים מזהים של התובעת. הצדדים יוכלו להתייחס לכך עד ליום 10.4.22. העדר התייחסות יתפרש כהסכמה.

32. ניתן לערער על פסק הדין לפני בית המשפט המחוזי בהתאם להוראות הדין.

ניתן היום, כ"ו אדר ב' תשפ"ב, 29 מרץ 2022, בהעדר הצדדים.

אלעזר נחלון, שופט